

Plan de Igualdade

CEIP ESCULTOR ACUÑA

Curso Escolar 2019/20

Conforme á INSTRUCIÓN DO 6 DE SETEMBRO DE 2019, DA DIRECCIÓN XERAL DE EDUCACIÓN, FORMACIÓN PROFESIONAL E INNOVACIÓN EDUCATIVA, PARA A ELABORACIÓN DE PLANS DE IGUALDADE NO CURSO 2019/2020, NOS CENTROS DOCENTES SOSTIDOS CON FONDOS PÚBLICOS DE NIVEIS NON UNIVERSITARIOS DA CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE E FORMACIÓN PROFESIONAL, reflexamos neste documento a nosa proposta para facer efectiva a igualdade educativa.

1. Introducción	3
2. Contextualización normativa e do centro	4
3. Análise da situación do centro en relación coa igualdade de xénero, coa violencia de xénero e coa LGBTIfobia	8
4. Obxectivos coeducativos que se abordan no plan: 4.1. Promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes 4.2. Prevención, detección e intervención en casos de violencia de xénero 4.3. Promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual 4.4. Prevención, detección e intervención en casos de LGBTIfobia	9
5. Medidas concretas de actuación nos seguintes ámbitos: 5.1. Organización do centro 5.2. Eliminación dos estereotipos de xénero na transmisión dos valores e dos saberes 5.3. Xestión dos espazos, dos recursos e as oportunidades de realización vocacional de xeito inclusivo 5.4. Inclusión dos valores coeducativos na xestión da convivencia escolar	10
6. Seguimento e avaliación	12

1. INTRODUCCIÓN

Actualmente e conforme ás demandas sociais, educación e igualdade entre sexos van unidas da man. Polo tanto xa non debemos falar so de só de educar, debemos falar de coeducar. Deste xeito, **a coeducación é o método de intervención educativo que vai máis aló da educación mixta e as súas bases aséntanse no recoñecemento das potencialidades e individualidades de nenas e nenos, independentemente do seu sexo biolóxico.**

Coeducar é educar as persoas segundo quen sexan, atendendo á súa diferenza. Ao falar de coeducar a referencia son tanto os nenos como as nenas, aínda que de diferente modo. O horizonte da liberdade, se é tal, non pode estar limitado; polo tanto, coeducar é educar fora do modelo dominante. Tanto as mulleres como os homes temos que pensar de novo, desde outros referente o que significa ser home e o que significa ser muller.

O noso centro, dentro da cultura pública e democrática, parte do feito de que homes e mulleres somos iguais en dereitos, defendendo un modelo de escola coeducativa. Este modelo vai máis alá, pois parte da necesidade de compensar unha contorna sexista e non neutra. O obxectivo da escola coeducativa, é a **eliminación de estereotipos de xénero, superando as desigualdades sociais e as xerarquías culturais entre o alumnado e convidase a transformar as relacións entre homes e mulleres, nun marco máis equitativo e a potenciar a transgresión de roles estereotipados.**

Dentro do Consello Escolar a persoa responsable en materia de igualdade é **María del Carmen Corbal López**, que exerce a xefatura de estudos. O Plan de Convivencia **aprobado o 27 de xuño de 2014** establece os protocolos e medidas de intervención para abordar conductas contrarias á convivencia por razón de xénero ata a posta en marcha deste Plan. No seu apartado 7 refléxanse, entre outras, protocolos de actuación para previr o maltrato de xénero no ámbito educativo. Antes da elaboración do Plan de Igualdade e baixo o amparo do Plan de Convivencia xa se estaban a implementar estratexias e actividades para promover a coeducación no noso centro, de xeito xeral. Entre elas, citamos as seguintes:

- Programa Anual do Concello de Vigo sobre coeducación e actuacións non sexistas.
- Elaboración e implementación do Protocolo de Identidade de Xénero.
- Charlas sobre Igualdade para alumnado de 5º e 6º de Educación Primaria
- Proxecto *Inspira Steam* da Universidade de Vigo para promover a cultura científica nas mulleres.
- Actualización anual do *Plan de Convivencia* para dar cabida ás demandas sociais no referente a coeducación sexual baixo o amparo de valores democráticos.

O noso *Plan de Igualdade* avanza un paso máis, con esta proposta, e ofrece pautas para a promoción da igualdade de xénero, a coeducación e a prevención da violencia de xénero nos centros educativos, incorporando de forma integrada e transversal a perspectiva de xénero en todas as actuacións do centro.

A función da escola é formar persoas competentes que saiban ser, sentir e pensar con liberdade e sen condicionamentos de xénero.

2. CONTEXTUALIZACIÓN NORMATIVA E DO CENTRO

CEIP Escultor Acuña está ubicado no barrio do Coia da cidade de Vigo. O noso alumnado é de 399 alumnos tendo 217 homes e 182 mulleres. O noso Proxecto Educativo conforme a normativa vixente (LOE, LOMCE) establece dentro das prioridades de actuación do centro:

- Fomentar actividades que traballen a igualdade e a equidade de xénero
- Modificar e crear un entorno que fomente as relacións desde a igualdade e a inclusión.
- Contribuír a crear un centro inclusivo, eliminando estereotipos de sexo e xénero.

Nos distintos documentos do centro (*Plan Educativo de Centro, Plan de Acción Titorial e preferentemente, no Plan de Convivencia*) quedan reflexados obxectivos coeducativos concretos e accións orientadas a fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e a previr a violencia de xénero. Coa entrada da actual instrución procederemos a avaliar posible melloras e a actualizar ou modificar estratexias e accións que redunden nunha maior presenza da concienciación deste reto social e convertelo nunha das liñas preferentes do noso proxecto educativo.

O empoderamento da muller xa está presente na participación e representación equitativa, cando menos, nos distintos órganos de goberno unipersoais e colexiados no conxunto da comunidade educativa (equipo directivo, equipo docente, persoal non docente, comisión pedagóxica e consello escolar de centro). En relación ao alumnado son constantes as accións para por en valor a igualdade de sexos e a súa necesidade e importancia social.

Órgano Colexiado	Mulleres	Homes
Consello Escolar	9	6
Comisión de Coordinación Pedagóxica	13	3
Equipo Directivo	1	2

O **Plan de Convivencia** vixente aprobado polo Consello Escolar o 27 de xuño do 2014 establece dentro dos seus obxectivos específicos:

- Favorecer o desenvolvemento das relacións entre todos os compoñentes da comunidade educativa favorecendo a colaboración das familias co centro educativo e realizando.
- Actividades que fomenten o respecto, a tolerancia e a solidariedade cos seus iguais.
- Lograr un clima de convivencia baseado no respecto e comunicación entre os diversos axentes da nosa comunidade.
- Fomentar actitudes de tolerancia e respecto.
- Rexeitar as manifestacións de violencia, agresión ou inxustiza que poidamos detectar e axudar no caso de que sexa necesario.

Para a elaboración deste Plan tivéronse en conta os cinco principios vertebradores citados na Instrución da *Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa*:

a) Valores democráticos conforme as declaracións internacionais e nacionais.

b) Transversalidade: a igualdade de xénero como un principio transversal e sempre presente na actividade educativa.

c) Inclusión e integración da diversidade: a educación para a aceptación da diversidade sexual e a integración plena de todas as persoas na comunidade educativa e na sociedade sen que inflúa a súa opción afectiva ou sexual. Ademais o noso centro defende a educación inclusiva como o medio máis efectivo de combater as actitudes discriminatorias. Entendemos que a educación inclusiva é unha forma de vida baseada na crenza de que cada persoa é valorada e pertence a un grupo. Para que todo o alumnado se sinta incluído, é necesario apoiar as cualidades e as necesidades individuais de todo o alumnado da comunidade escolar.

d) Igualdade de oportunidades: todas as persoas nacen libres e iguais en dignidade e dereitos. Polo tanto, o noso deber educativo é procurar que se respecte este dereito ofrecendo igualdade e equidade de oportunidades a todo o noso alumnado.

e) Visibilidade: normalizar e naturalizar a identidade de xénero e desvincular os contidos educativos de visións partidistas limitantes.

Marco normativo xeral

- A **Constitución española** de 1978 recoñeceu no artigo 14 a igualdade ante a lei por razón de sexo, pero, máis alá dese recoñecemento formal, estableceuse no artigo 9.2 que é unha obriga dos poderes públicos promover as condicións para que esa igualdade sexa real e efectiva.
- O noso **Estatuto de autonomía** atribúelles a mesma obriga aos poderes públicos no ámbito da nosa Comunidade Autónoma.
- **Lei orgánica 2/2006**, do 3 de maio, de educación, xa pon de manifesto que a educación é o medio de transmitir e, ao mesmo tempo, de renovar, a cultura e o acervo de coñecementos e valores que a sustentan. Así, un dos principais fins que se persegue coa educación é a formación no respecto dos dereitos e das liberdades fundamentais e da igualdade efectiva de oportunidades entre mulleres e homes, así como a valoración crítica das desigualdades, de forma que sirvan para superar os comportamentos sexistas.
- O **artigo 1** da **Lei orgánica 2/2006**, do 3 de maio, de educación, establece como principio da educación "*o desenvolvemento, na escola, dos valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres, así como a prevención da violencia de xénero*".
- No **artigo 2** dise que o sistema educativo se orientará á consecución de determinados fins, entre os que salienta a "*educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres*".
- A **Lei orgánica 3/2007**, do 22 de marzo, para a igualdade de mulleres e homes establece:
- **Artigo 23.** A educación para a igualdade de mulleres e homes. O sistema educativo incluírá entre os seus fins a educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais e na igualdade de dereitos e oportunidades entre mulleres e homes.

Así mesmo, o sistema educativo incluírá, dentro dos seus principios de calidade, a eliminación dos obstáculos que dificultan a igualdade efectiva entre mulleres e homes e o fomento da igualdade plena entre unhas e outros.

- *Artigo 24.* Integración do principio de igualdade na política de educación.

As administracións educativas garantirán un igual dereito á educación de mulleres e homes a través da integración activa, nos obxectivos e nas actuacións educativas, do principio de igualdade de trato, evitando que, por comportamentos sexistas ou polos estereotipos sociais asociados, se produzan desigualdades entre mulleres e homes.

As administracións educativas, no ámbito das súas respectivas competencias, desenvolverán, con tal finalidade, as seguintes actuacións:

- A.** A atención especial nos currículos e en todas as etapas educativas ao principio de igualdade entre mulleres e homes.
- B.** A eliminación e o rexeitamento dos comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación entre mulleres e homes, con especial consideración a iso nos libros de texto e materiais educativos.
- C.** A integración do estudo e aplicación do principio de igualdade nos cursos e programas para a formación inicial e permanente do profesorado.
- D.** A promoción da presenza equilibrada de mulleres e homes nos órganos de control e de goberno dos centros docentes.
- E.** A cooperación co resto das administracións educativas para o desenvolvemento de proxectos e programas dirixidos a fomentar o coñecemento e a difusión, entre as persoas da comunidade educativa, dos principios de coeducación e de igualdade efectiva entre mulleres e homes.
- F.** O establecemento de medidas educativas destinadas ao recoñecemento e ensino do papel das mulleres na Historia.

- **Lei 2/2014** pola igualdade de trato e non discriminación de lesbianas, gais, transexuais, bisexuais e intersexuais de Galicia.
- **Decreto lexislativo 2/2015**, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade.
- O **Currículo regulador do sistema educativo**.

- *Artigo 17.*

1. A *Xunta de Galicia* adoptará, dentro das súas competencias, as medidas conducentes a lles proporcionar, tanto ás mulleres coma aos homes, unha educación para a igualdade. Para estes efectos, o currículo regulador da práctica docente de cada un dos niveis, etapas, ciclos, graos e modalidades do sistema educativo.

2. A *Xunta de Galicia* incluírá nos programas de formación do profesorado, como materia específica, a igualdade e a violencia de xénero. Adaptarase ás seguintes especificacións relativas a obxectivos, contidos, metodoloxía e criterios de avaliación.

- *Artigo 18.* Erradicación de prexuízos nos centros docentes.

1. Non se admitirán, no centro docente, as **desigualdades** entre alumnos e alumnas sustentadas en crenzas, prexuízos, tradicións ou prácticas consuetudinarias transmisoras, directa ou indirectamente, dunha distribución estereotipada de papeis entre os sexos ou dunha imaxe de dominación dun sexo sobre o outro en calquera ámbito da vida.

2. De forma directa, as docentes e os docentes non permitirán ningunha forma de **machismo** e de **misoxinia** que puidese existir no seo da comunidade escolar e, nomeadamente, entre nenos e nenas e adolescentes, aplicarán activamente principios pedagóxicos de respecto á identidade e á imaxe das mulleres.

- *Artigo 22. **Inclusión da realidade LGTBI nos plans de estudos.*** A consellaría competente en materia de educación incorporará a realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual nos contidos transversais de formación de todo o alumnado de Galicia naquelas materias en que sexa procedente, dará audiencia ao Consello e, de ser o caso, escoitará as asociacións, organizacións e colectivos LGTBI. Así mesmo, visibilizaranse na educación os diferentes modelos de familia establecidos nesta lei.
- *Artigo 23. **Actitudes.*** A Administración educativa galega, en colaboración co departamento competente en materia de igualdade, fomentará a realización de actividades dirixidas á comunidade escolar para a prevención de actitudes e comportamentos discriminatorios pola orientación sexual ou a identidade de xénero.
- *Artigo 24. **Formación do persoal docente.*** Estableceranse actividades de formación para o persoal docente existente. Así mesmo, incorporárase a realidade LGTBI e os distintos modelos de familia aos cursos e másters de formación do futuro persoal docente e aos plans de estudos das titulacións de Educación Social, Maxisterio, Pedagogía, Psicoloxía e Dereito.
- *Artigo 25. **Divulgación da realidade LGTBI entre as ANPA.*** A consellaría competente en materia de educación, en colaboración coas ANPA, deseñará contidos para as escolas de pais e nais relativos á realidade LGTBI e aos diferentes modelos de familia.
- *Artigo 26. **Combater o acoso e favorecer a visibilidade.*** Estableceranse actuacións para combater o acoso escolar por razón de orientación sexual ou identidade de xénero, favorecendo a visibilidade do alumnado LGTBI e a plena normalidade das distintas orientacións sexuais e identidades de xénero. Así mesmo, informarase sobre os mecanismos de denuncia dos casos de acoso.
- Para os efectos de favorecer a visibilidade e de integrar de forma transversal a diversidade afectivo-sexual nos centros escolares, a consellaría competente en materia de educación favorecerá nos centros sostidos con fondos públicos a realización de **actividades específicas** próximas a datas de celebracións internacionais relacionadas co recoñecemento efectivo de dereitos a persoas lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e intersexuais". Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia establece como un obxectivo da educación primaria desenvolver unha actitude contraria aos "prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual".

- **Decreto 8/2015**, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar (DOG do 27 de xaneiro), contempla a integración do principio de igualdade entre mulleres e homes, para o que resolve establecer, sobre a base dun diagnóstico previo, as necesidades, os obxectivos, as directrices básicas e as actuacións, incluíndo a mediación na xestión dos conflitos, e contera actuacións preventivas, reeducadoras e correctoras.

3. ANÁLISE DA SITUACIÓN DO CENTRO EN RELACIÓN COA IGUALDADE DE XÉNERO, COA VIOLENCIA DE XÉNERO E COA LGTBIFOBIA.

No noso centro realízanse no inicio de curso enquisas de acoso escolar e igualdade de xénero a través do Departamento de Orientación co obxecto de medir, de xeito real, a incidencia de condutas positivas e negativas, de percepcións de xénero e de cultura familiar.

Sendo un centro cunha sensibilidade especial cara a inclusión educativa pola gran cantidade de alumnado **hipoacúsico** e doutros **trastornos de aprendizaxe**, a cultura da igualdade de xéneros está inmersa nas actuacións docentes cotiás. O noso profesorado participa en cursos e actividades referidas a estes temas para poder dar resposta global os desafíos neste eido. Entre as distintas actividades destacan as *Xornadas de Igualdade do CEIP Paraixal (Vigo)* que trata temáticas importantes coma: "A igualdade comeza na casa", "Masculinidades: Construindo igualdade", "Ecoeducando igualdade", "A revolución dos coidados" e "Coeducación emocional"

Coa entrada en vigor deste Plan realizaremos enquisas e cuestionarios cara a toda comunidade educativa co obxecto de visibilizar fortalezas e debilidades e redeseñar anualmente o *Plan de Igualdade*.

O noso centro conta con 400 alumnos e alumnas dende 4º de Educación Infantil ata 6º de Primaria. No referente as relacións de convivencia que se dan no noso centro, podemos dicir:

O clima actual da convivencia no noso centro é **bo e satisfactorio**. Por sectores unha breve valoración sería a seguinte:

- Entre iguais, alumnado: boa relación.
- Profesorado–alumnado: boa relación.
- Profesorado–familias - ANPA: boa relación.
- Profesorado-profesorado e persoal non docente: boa relación.

Ben é certo que nos últimos anos estamos a detectar condutas moi esporádicas e puntuais contrarias aos principios deste Plan nos últimos cursos de primaria onde a diferenciación sexual comeza a ser evidente e os roles sociais de xénero soen ser moi fortes.

4. OBXECTIVOS COEDUCATIVOS QUE SE ABORDAN NO PLAN:

4.1. Promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

- Promover a participación e implicación das familias no traballo coeducativo.
- Visibilizar e eliminar os estereotipos que persisten na sociedade respecto dos ámbitos de realización persoal e profesional e promover no alumnado unha elección do futuro académico e profesional libre de estereotipos de xénero.

4.2. Prevención, detección e intervención en casos de violencia de xénero.

- Facilitar orientacións para a súa adaptación e inclusión no plan de convivencia do centro, que permitan a prevención e detección precoz daquelas condutas que se integran no gradiente da violencia de xénero (control, acoso, abuso, etc).
- Apoio ao alumnado vítima de violencia de xénero e ás persoas que vivan nos seus fogares esta situación. Traballarase en coordinación con servizos sociais e con xustiza.

4.3. Promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual.

- Colaboración con axentes socio-educativos e de formación en materia de saúde, para a abordaxe integral da saúde afectivo-sexual entre todas as persoas destinatarias da comunidade educativa galega, independentemente do nivel e réxime de escolarización.

4.4. Prevención, detección e intervención en casos de LGBTifobia.

- Actividades de sensibilización, información, formación e intervención para toda a comunidade educativa.

5. MEDIDAS CONCRETAS DE ACTUACIÓN NOS SEGUENTES ÁMBITOS:

5.1. Organización do centro

- Establecer medidas de igualdade e de atención a diversidade afectivo-sexual, de xénero e familiar nos documentos de organización do centro: Proxecto Educativo do Centro e Plan de Convivencia.
- Posuír un taboleiro que recolla información de interese sobre a igualdade de xénero e a diversidade afectivo-sexual, de xénero e familiar.
- Favorecer un uso da linguaxe inclusiva e non sexista. Revisaranse e modificaranse, se procede, todos os documentos do centro, para incorporar unha linguaxe non sexista.
- Elaborar un protocolo de intervención en caso de acoso escolar por homofobia e transfobia entre o alumnado.

5.2. Eliminación dos estereotipos de xénero na transmisión dos valores e dos saberes.

- Incrementar a biblioteca do centro con títulos, filmes e outro material coeducativo e relativo á diversidade afectivo-sexual, familiar e de identidade de xénero. Eliminar os contidos claramente discriminatorios, violentos e sexistas
- Organización de obradoiros, charlas e actividades relacionadas coa igualdade de xénero e contra a violencia sexista.
- Organizar actividades en efemérides concretas, tales como o 25 de novembro, Día Internacional contra a Violencia cara á Muller; o 8 de marzo, Día da Muller, etc.
- Facilitar material de apoio e de recursos didácticos para que os/as titores/as e profesores/as poidan traballar a igualdade e a diversidade afectivo-sexual, de xénero e familiar na aula.
- Revisar as programacións didácticas e a práctica docente desde unha perspectiva de xénero: para incluír as mulleres en cada ámbito do saber, os saberes asociados tradicionalmente ás mulleres, as desigualdades de xénero, para completar a historia da humanidade..
- Integrar de modo transversal e todas as áreas a corresponsabilidade do traballo doméstico.

5.3. Xestión dos espazos, dos recursos e as oportunidades de realización vocacional de xeito inclusivo.

- Difundir información a través dun taboleiro no centro.
- Promover lecturas coeducativas a través da biblioteca escolar.

- Empregar contidos de actualidade para sensibilizar sobre a necesidade de avanzar cara á igualdade real.
- Orientar as actividades e a ocupación do patio para favorecer a inclusión.

5.4. Inclusión dos valores coeducativos na xestión da convivencia escolar.

- Promover o respecto e do bo trato entre mulleres e homes.
- Promover actividades de coidado entre persoas, do medio ambiente etc.
- Promover o respecto cara á diversidade sexual e de xénero.
- Promover metodoloxías activas participativas e cooperativas.
- Promover a corresponsabilidade na realización das tarefas.

5.5. Prevención, detección e intervención en casos de LGTBfobia:

- Potenciar xogos cooperativos non sexistas.
- Eliminar a linguaxe sexista, promovendo a linguaxe coeducativa.
- Presentar o número 016 e explicar a súa función.

6.-SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN DO PLAN

Avaliarase a participación activa de toda a comunidade educativa. Elaboraremos unha memoria final anual, onde se recollerán:

Criteriaos de avaliación da posta en marcha de Plan

- O grao de adquisición dos obxectivos marcados.
- A coordinación entre o profesorado.
- O grao de participación de axentes externos (asociacións, familias...)
- A resposta colectiva nos casos de maltrato de xénero na nosa sociedade.
- Os materiais empregados e as súas modificacións, de ser necesarias.
- A actitude do alumnado e a súa sensibilización nesta temática.
- A implicación do claustro en materia de igualdade e a formación recibida.

Os instrumentos empregados serán:

- Observación reflexiva.
- Enquisas sobre actividades.
- Debates nos días das conmemoracións escolares.
  - día 25 de novembro de 2019.
  - día 8 de marzo de 2020.

Actualización do Plan

Logo da análise e da valoración destes datos, estableceranse propostas de mellora para os seguintes cursos escolares co fin de ir completando a abordaxe dos distintos obxectivos coeducativos.